

Kontroll av sjukdomsfrihet från PRRS och AD 2020

Bakgrund

Porcine Reproductive and Respiratory Syndrome (PRRS) är en sjukdom som ger symptom i reproduktionsorgan och luftvägar hos gris. Hur sjukdomen yttrar sig beror till exempel på virusstammen och den drabbade besättningens hälsostatus. De allvarligaste symptomen ses vid nyintroduktion med kastningar, ökad andel dödfödslar och hög späddgrisdödlighet. I besättningar som haft smittan en tid ses problemen framför allt bland växande grisar. PRRS gör att grisarna blir mer känsliga för andra infektioner, vilket leder till en ökad antibiotikaförbrukning samt en minskad lönsamhet.

Aujeszky Disease (AD) orsakar sjukdom i bland annat centrala nervsystemet, andningsorgan och reproduktionsorganen hos gris. Hur sjukdomen visar sig beror på djurets ålder och hos nyfödda grisar kan dödligheten närma sig 100 procent. Även andra djurslag kan drabbas av sjukdomen, vilket ofta resulterar i ett mycket akut insjuknande med kraftig klåda och påföljande död.

Sjukdomsfrihet från PRRS och AD är en viktig del i den svenska djurhälsomodellen. Sverige är sedan länge fritt från båda sjukdomarna. Inom EU finns ett antal länder som är fria från AD, däremot är det endast Sverige och Finland som är fria från PRRS. Globalt sett är frihet från PRRS ovanligt och utgör därför en viktig konkurrensfördel för svensk grisproduktion. Fortsatt frihet från båda sjukdomarna är en förutsättning för att bevara en god djurhälsa och därmed en låg antibiotikaförbrukning i den svenska grisproduktionen. Det är därför av största vikt att hålla både PRRS och AD utanför landets gränser.

För att kunna bevisa Sveriges status internationellt och för att snabbt kunna upptäcka ett sjukdomsutbrott och utrota sjukdom är en kontinuerlig övervakning av sjukdomarna nödvändig. Övervakningen av AD måste ske enligt EU:s regler genom provtagning vid slakt, medan övervakningen för PRRS inte är styrd av EU. Hur denna övervakning är utformad spelar dock en avgörande roll för hur Sverige, i enlighet med EU:s nya djurhälsolag som träder i kraft 2021, kan fortsätta att ställa krav på sjukdomsfrihet när grisar förflyttas in i landet. För PRRS sker provtagning både i livdjursbesättningar och vid slakt. Gård & Djurhälsan har under många år varit huvudman för övervakningen av både PRRS och AD.

Resultat

Under 2019 togs totalt 639 PRRS-prover i 24 livdjursproducerande besättningar, 14 Suggpooler och 3st bruksbesättningar, se tabell 1. I slakteriprovtagningen togs 2409 prover avseende PRRS och AD. Alla prover i fält- och slakteriprovtagningen som analyserats under 2020 var negativa.

Tabell 1. Antal PRRS-prover tagna i fältprovtagningen under 2020

Besättningskategori	Antal besättningar	Antal prover
Kärn Avel	3	62
Kärn Elit	10	152
Gyltbesättningar	11	176
Suggpooler	14	225
Bruksbesättningar	3	24
SUMMA	41	639

Diskussion

Gård & Djurhälsan och andra djurhälsoorganisationer besöker regelbundet många svenska grisbesättningar. Vid dessa besök är syftet, utöver normal rådgivning och hälsokontroll, att vara uppmärksam på avvikelser i fertilitetsparametrar och/eller luftvägslidanden. I förekommande fall utförs kliniska undersökningar kombinerat med relevanta obduktioner och provtagningar för att ställa diagnos och utesluta PRRS eller AD.

Livdjursproducerande besättningar och suggpoolernas centralenheter PRRS-testas genom blodprovstagning två gånger under året. Detta är speciellt viktig eftersom djurflöden från dessa typer av besättningar kan utgöra en särskild risk vid eventuell smitta. Prover för PRRS och AD tas även av slakteripersonal i samband med slakt av grisar vid nio av de större slakterierna i Sverige.

Möjligheten att upptäcka, och därmed snabbt eliminera, en eventuell smitta har stor betydelse för att hålla Sverige fortsatt fritt från PRRS och AD. Här spelar kombinationen av besättningsbesök och provtagning i livdjursbesättningar och på slakteri en avgörande roll.